සිවිල් සමාජ මෙවලම් කට්ටලය සම්බන්ධයෙන් යුක්තිය පසිඳලීමේ අවස්ථා පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර අපරාධ සඳහා

හැඳින්වීම 2

කරුණු සෙවීමේ දූත මණ්ඩල සහ ජාත්‍යන්තර විමර්ශන යාන්ත්‍රණ 3

ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය (ICC) 5

ජාත්‍යන්තර අධිකරණය (ICJ) 7

විශ්ව අධිකරණ බලය 9

හැඳින්වීම

ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් සහ මානවවාදී නීතිය බරපතළ ලෙස උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් යුක්තිය සහ වගවීම සෙවීමේ කාර්ය සඳහා සිවිල් සමාජය සහ අනෙකුත් උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශව ඉතා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි.

දේශීය හා ජාත්‍යන්තර සිවිල් සමාජය විසින් සිදු කරනු ලබන අනෙකුත් වැදගත් උපකාර අතරට: (1) වින්දිතයන්ට උසාවි වෙත ප්‍රවේශ වීම සඳහා තාක්ෂණික සහාය ලබා දීම; (2) උසාවියට සහ විමර්ශන කාර්ය මණ්ඩලයට චෝදනා කරන ලද උල්ලංඝනයන් සිදු වූ සන්දර්භය තේරුම් ගැනීමට උපකාර කිරීම; (3) යුක්තිය දිනා ගැනීම සඳහා වඩා සාධාරණ හා වඩා කාර්යක්ෂම ක්‍රම වෙනුවෙන් පෙනී සිටීම; හෝ (4) පවතින අධිකරණ නඩු අධීක්ෂණය කිරීම යන කාරණා ඇතුළත් වේ.

එමගින් **එක්සත් ජාතීන්ගේ කරුණු සෙවීමේ දූත මණ්ඩල** සහ **ජාත්‍යන්තර විමර්ශන යාන්ත්‍රණ**, **ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය** සහ **ජාත්‍යන්තර අධිකරණ** කටයුතු මෙන් ම විශ්ව අධිකරණ බලය **යටතේ නඩු පැවරීමේ හැකියාව** ද සාරාංශගත කරයි.

මෙම මෙවලම් කට්ටලය ජාත්‍යන්තර යුක්තිය සහ වගවීම පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වන ඕනෑම කෙනෙකුට ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇති බව අපගේ අදහසයි. එහි දී, නීතීඥයන්, ක්‍රියාකාරීන්, සහ වින්දිත- නොනැසී සිටින්නන් සඳහා වන සංවිධාන සහ වෙනත් පාර්ශ්ව ඇතුළු උනන්දුවක් දක්වන සියලුම පාර්ශ්වයන් ඇතුළත් කරමින් 'සිවිල් සමාජය' යන යෙදුම භාවිත කර තිබේ.

වැදගත්: මෙම මෙවලම් කට්ටලයේ අඩංගු කිසිවක් නීති උපදෙස් ලෙස සපයා නොමැත.

ආසියානු යුක්තිය පිළිබඳ සමගි සන්ධාන ලේකම් කාර්යාලය විසින් මෙම අන්තර්ගතය සකස්කර ඇත. සියලුම සාමාජිකයන්ගේ අදහස් හෝ ස්ථාවරයන් පිළිබිඹු කිරීමට එය භාවිත නොකළ යුතු ය.
අවසන් යාවත්කාලීන කිරීම 2024 මාර්තු මස සිදු කර ඇත.

කරුණු සෙවීමේ දූත මණ්ඩල සහ ජාත්‍යන්තර විමර්ශන යාන්ත්‍රණ

(දූත මණ්ඩල සහ යාන්ත්‍රණ)

කරුණු සෙවීමේ දූත මණ්ඩල/කොමිසම් සභා සහ විමර්ශන යාන්ත්‍රණ (දූත මණ්ඩල සහ යාන්ත්‍රණ) යනු අධිකරණ නොවේ; ඒවායේ අරමුණ වන්නේ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් සහ මානවවාදී නීති උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිබඳ ලේඛනගත කිරීම හෝ එම උල්ලංඝනය සිදු වීමෙන් පසු හැකි ඉක්මනින් ඒ පිළිබඳ තොරතුරු රැස් කිරීමයි. මෙම තොරතුරු, උල්ලංඝනය කිරීම් සිදු කරන ආකාරයන් හෝ ඒවාගේ ව්‍යාප්තිය සම්බන්ධයෙන් සෙවීමේ දී; මෙම සොයාගැනීම් පිළිබඳ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමේ දී; උල්ලංඝනය කිරීම් සම්බන්ධයෙන් ජාත්‍යන්තර අවධානය යොමු කරවීමේ දී; සහ, විමර්ශන යාන්ත්‍රණයන් සම්බන්ධයෙන්, නඩු පැවරීමේ දී භාවිත කිරීම සඳහා උසාවි වෙත තොරතුරු සැපයීමේ දී භාවිත කළ හැක.

දූත මණ්ඩල සහ යාන්ත්‍රණ පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීම

[කරුණු සෙවීමේ දූත මණ්ඩල හෝ විමර්ශන කොමිෂන් සභා]

ජාත්‍යන්තර කරුණු සෙවීමේ දූත මණ්ඩල සහ විමර්ශන කොමිෂන් සභා යනු ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් සහ මානවවාදී නීති උල්ලංඝනය කිරීම් සම්බන්ධයෙන් විමර්ශනය කිරීමට, තීරණ වලට එළඹීමට සහ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම, නියම වන තාවකාලික, අධිකරණ නොවන ආයතන වේ. එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය, ආරක්ෂක මණ්ඩලය හෝ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය වැනි ආයතන විසින් ඒවා ස්ථාපනය කළ හැක. විධිවිධාන නියම කරන අධිකාරිය විසින් තීරණය කරන ලද පරිදි විධිවිධාන කාලීන, භූගෝලීය විෂය පථය මෙන්ම, විමර්ශනයේ කේන්ද්‍රීය විෂය කරුණු සහ ක්‍රියාකාරීන් අනුව වෙනස් විය හැක.

ඒවා දේශීය හෝ ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ නඩු විභාගවල පූර්වගය ලෙස හෝ පුළුල් සත්‍ය ප්‍රකාශ කිරීමේ ක්‍රියාවලිවලට පදනම තැනීම සඳහා භාවිත කළ හැක.

බොහෝ විට ජාත්‍යන්තර නීතිය පිළිබඳ සැලකිය යුතු පළපුරුද්දක් ඇති ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයන්ගේ කමිටුවක් හෝ 'සාමාජිකයන්' විසින් මේවා මෙහෙයවීම සිදු කරනු ලබයි. සාමාජිකයන් ස්වාධීන හා අපක්ෂපාතී මෙන්ම උසස් සදාචාරාත්මක ස්ථාවරයක සිටින පුද්ගලයන් විය යුතු බවටත් අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, එහි සාමාජිකයන් හට අදාළ සන්දර්භය තුළ පළපුරුද්දක් හෝ අදාළ දේශීය භාෂා කුසලතා තිබීම අවශ්‍ය බව මෙහෙයුම් හෝ කොමිෂන් සභාවේ විධානය මගින් අනිවාර්ය කර නැත.

[මියන්මාරය], [වෙනිසියුලාව] සහ [ලිබියාව] මෑතකාලීන 'කරුණු සෙවීමේ දූත මණ්ඩල' සඳහා උදාහරණ අතරට ඇතුළත් වේ. මෑත කාලීන 'පරීක්ෂණ කොමිෂන් සභාවලට' ඇතුළත් වන්නේ: [සිරියාව], [උතුරු කොරියාව], [බුරුන්ඩි], සහ [දකුණු සුඩානය]යන රටවල් ය.

විමර්ශන යාන්ත්‍රණ

කරුණු සෙවීමේ දූත මණ්ඩල සහ විමර්ශන කොමිෂන් සභා මෙන් ම, ජාත්‍යන්තර විමර්ශන යාන්ත්‍රණ ද තාවකාලික වන අතර, ඒවා මානව හිමිකම් සහ මානවවාදී නීතිය බරපතළ ලෙස උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු රැස් කිරීම සහ සංරක්ෂණය කිරීම පැවරී ඇති අධිකරණ නොවන ආයතන වේ. ආරක්ෂක කවුන්සිලය, මහා සභාව සහ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය වැනි එක්සත් ජාතීන්ගේ ආයතන විසින් විමර්ශන යාන්ත්‍රණයන් සඳහා ද නියෝග ලබාදෙන අතර, කරුණු සෙවීමේ දූත මණ්ඩල/විමර්ශන කොමිෂන් සභාවලට සමාන අවශ්‍යතා සහිතව ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් විශේෂඥයින් කටයුතු සඳහා යොදවා ගෙන තිබේ.

කෙසේ වෙතත්, විමර්ශන යාන්ත්‍රණවල අරමුණ වන්නේ අනාගත අපරාධ නඩු පැවරීම් සඳහා උපකාර සැපයීමයි. නඩු පැවරීම සඳහා ජාතික, කලාපීය හෝ ජාත්‍යන්තර උසාවි වෙත ලබා දිය හැකි 'නඩු ගොනු'

සම්පාදනය කිරීම උදෙසා රැස් කරන ලද තොරතුරු විශ්ලේෂණය කිරීමට විමර්ශන යාන්ත්‍රණ අනිවාර්ය වේ.

විමර්ශන යාන්ත්‍රණ සඳහා උදාහරණ ලෙස සිරියාව (2016 දී පිහිටුවන ලදී), ඉරාකය (2017) සහ මියන්මාරය (2018) ඇතුළත් වේ.

සම්බන්ධ වීමට පෙර සිවිල් සමාජයට සලකා බැලිය හැක්කේ මොනවා ද?

දූත මණ්ඩල හෝ යාන්ත්‍රණයන් සමග සිවිල් සමාජය සම්බන්ධ වීම බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් විය හැක. කෙසේ වෙතත්, සිය කටයුතු භාවිත කෙරෙන්නේ කෙසේ ද යන්න සම්බන්ධයෙන් සියලු සිවිල් සමාජ ක්‍රියාකාරීන් තුළ පැහැදිලි අවබෝධයක් තිබිය යුතු ය. මක්නිසාද යත් එම තොරතුරු හුවමාරු වූ පසු එය භාවිත කරන ආකාරය පාලනය කිරීමට සිවිල් සමාජයට නොහැකි විය හැකි බැවිනි. එපමණක් නොව, සාමාන්‍යයෙන් දූත මණ්ඩල හෝ යාන්ත්‍රණයන් විසින් තොරතුරු රැස් කිරීමේ යෙදී සිටින සිවිල් සමාජයට අරමුදල් හෝ ආරක්ෂාව සැපයීම සිදු නොකරයි.
මෙහෙයුම් හා යාන්ත්‍රණයන්ගෙන් පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්න ඇසීමට සිවිල් සමාජයට හැකියාව ඇත:

- ඔබ එක්රැස් කරන්නේ කුමන ආකාරයේ තොරතුරු ද? තොරතුරු රැස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ඔබට අප හා බෙදා ගත හැකි ක්‍රියාපිළිවෙළක් තිබේ ද?
- අප විසින් ඔබට ලබා දෙන තොරතුරු ඔබ භාවිත කරන්නේ කෙසේ ද? අප ලබා දෙන තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් ඔබ විසින් ප්‍රතිපෝෂණ ලබා දීම සිදු කරනවා ද?
- අප ලබා දෙන තොරතුරු ඔබ කොපමණ කාලයක් ගබඩා කර තබනවා ද?
- අප ලබා දෙන තොරතුරු ඔබ භාවිත කරන විට හෝ ඒ සම්බන්ධයෙන් ඔබ කටයුතු කරන විට ඒ බව අපට දැනුම්දෙනවා ද?
- ඔබේ ප්‍රගතිය සම්බන්ධයෙන් අපව යාවත්කාලීන කරනවා ද? එසේ නම්, කොපමණ කාලයකට වරක් අපව යාවත්කාලීන කරනවා ද?
- ඔබ ප්‍රසිද්ධියේ වාර්තා කිරීම සිදුකරනවා ද? එසේ නම්, එය සිදු කරන්නේ කවදා ද?
- (වින්දිතයන්/සාක්ෂිකරුවන්ගේ ප්‍රකාශ ලබා දෙන විට) අප ප්‍රකාශ ලබා ගත් වින්දිතයන් හෝ සාක්ෂිකරුවන් සම්බන්ධ කර ගැනීමට ඔබ අදහස් කරන්නේ නම්, ඔබ ඒ ගැන අපගෙන් විමසා බලනවා ද?
- අප විසින් සපයනු ලබන තොරතුරු ලබා දෙන පුද්ගලයන්ගේ දත්ත සහ/හෝ අනන්‍යතා ආරක්ෂා කිරීමට ඔබ ගන්නා ආරක්ෂක ක්‍රියාමාර්ග මොනවා ද? අපගේ කාර්ය මණ්ඩලයේ/ස්වේච්ඡා සේවකයන්ගේ?
- අපට ඔබ වෙත ප්‍රතිපෝෂණ/නිර්දේශ ලබා දිය හැක්කේ කෙසේ ද?

බොහෝ විට මෙහෙයුමකට හෝ යාන්ත්‍රණයකට එවැනි තොරතුරු සැපයීමේ අරමුණින් තොරතුරු රැස් කරන සිවිල් සමාජය විසින් 'කිසිදු හානියක් නොකළ' යුතු ය. මෙයින් අදහස් කරන්නේ (1) තොරතුරු සපයන්නන්; (2) අදාළ තොරතුරු සහ (3) තොරතුරු රැස් කරන පිරිස යන සියලු දෙනාට අවදානම් අවම කිරීමයි.

මෙයට ඇතුළත් වන්නේ:

- ඔබගේ මූලාශ්‍රවල අනන්‍යතාව රහසිගතව තබා ගැනීම, හැකිතාක් දුරට එම තොරතුරු එහි මූලාශ්‍රය නැවත සොයා ගැනීමට හැකි සේ සුරක්ෂිතව ගබඩා කිරීම.
- විශේෂිත තොරතුරු සඳහා වින්දිතයන් හෝ සාක්ෂිකරුවන් පුහුණු කිරීමෙන් වැළකී සිටීම.
- ඕනෑම උසාවි විමර්ශකයෙකුට වින්දිතයන් හෝ සාක්ෂිකරුවන් නැවත සම්මුඛ සාකච්ඡාවකට ලක් කිරීමට අවශ්‍ය වුව හොත් නැවත වින්දිතයන්ව නැවත කම්පනයට පත් වීමේ හෝ පරස්පර විරෝධී ප්‍රකාශ නිකුත් කිරීමේ අවදානම අවම කිරීමට ක්‍රම සොයා ගැනීමට අවශ්‍ය බව හඳුනාගැනීම.
- තොරතුරු සපයන ඕනෑම අයෙකුගෙන් දැනුම්දුන් අනුමැතිය ලබා ගැනීම සහ එම තොරතුරු වෙනත් කයාකරුවෙකුට ලබා දිය හැකි බවත් ඉන් අනතුරුව අධිකරණයට ලබා දිය හැකි බවත් දැන්වීම. එවැනි තොරතුරු අවසානයේ දී නඩු විභාගයක දී විත්තිකරුට හෙළි විය හැක.

- ඔබේ කාර්ය මණ්ඩලයේ හෝ තොරතුරු රැස් කරන ස්වේච්ඡා සේවකයන්ගේ ශාරීරික ආරක්ෂාව සහ මානසික යහපැවැත්ම ගැන සැලකිලිමත් වීම.

තොරතුරු සපයන්නන්ගේ අපේක්ෂාවන් කළමනාකරණය කිරීම ද ඉතා වැදගත් වේ. ඉහත සඳහන් කළ පරිදි, දූත මණ්ඩල හෝ යාන්ත්‍රණයන් උසාවි නොවන අතර, ඒවයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අපරාධ නඩු විභාග සිදු නොවනු ඇත.

ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය (ICC)

ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය (ICC) යනු බරපතළම ජාත්‍යන්තර අපරාධ සිදු කළ බවට චෝදනා ලබන පුද්ගලයන් විමර්ශනය කිරීම, නඩු පැවරීම සහ නඩු විභාග කිරීම සඳහා පිහිටුවා ඇති එකම ස්ථිර ජාත්‍යන්තර අධිකරණයයි. ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ රෝම ප්‍රඥප්තිය (රෝම ප්‍රඥප්තිය) යන දෙකම ඔස්සේ ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය පිහිටුවා ඇති අතර ඒවා මගින් එහි අධිකරණ බලය නියම කරයි. අනුපූරකත්වයේ මූලධර්මය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ ජාත්‍යන්තර අපරාධ විමර්ශනය කිරීමට සහ නඩු පැවරීමට ජාතික අධිකරණවලට මූලික අධිකරණ බලය හිමි වන නමුදු රෝම ප්‍රඥප්තියට අත්සන් කර නොමැති රටකට එසේ කිරීමට 'සැබෑවටම අකමැති හෝ නොහැකි' නඩුවක් ICC ට විභාග කිරීමට හැකි බවයි. ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ වින්දිතයන්ට ආධාර සැපයීමට සහ වින්දිතයන්ට නඩුවලට පෙනී සිටීමට උපකාර කිරීම සඳහා කැප වූ විශේෂ කාර්යාල ඇත.

ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණය (ICC) පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීම

ICC ආයතන හතරකින් සමන්විත වේ. එනම්: ජනාධිපති ධුරය, සභා ගර්භය, අභිචෝදක කාර්යාලය (OTP) සහ රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය. මෙම ආයතනවලට අමතරව, රාජ්‍යය මන්ත්‍රණ සභාව (හෝ රෝම ප්‍රඥප්තියට එකඟ වූ සියලුම රටවල්) සහ වින්දිතයන් සඳහා වන භාරකාර අරමුදල පවතියි.

2002 ජූලි 1 වනදායින් පසු සිදු වූ බව කියන අපරාධ සම්බන්ධයෙන් ICCට නඩු විභාග කිරීමට හැක. රෝම ව්‍යවස්ථාවේ නිර්වචනය කර ඇති අන්දමට, මෙම අපරාධවලට ඇතුළත් වන්නේ:

- 'ජන සංහාර' හෝ ඇතැම් ක්‍රියා, ජාතික, වාර්ගික, ජනවාර්ගික හෝ ආගමික කණ්ඩායමක් සම්පූර්ණයෙන් හෝ අර්ධ වශයෙන් විනාශ කිරීමේ අරමුණින් සිදු කෙරෙන ක්‍රියා;
- 'මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ', ඕනෑම සිවිල් ජනතාවකට එරෙහිව එල්ල කෙරෙන පුළුල් හෝ ක්‍රමානුකූල ප්‍රහාරයක කොටසක් වන ඇතැම් ක්‍රියා;
- යුධ අපරාධ, හෝ ජිනීවා සම්මුතීන් බරපතළ ලෙස උල්ලංඝණය කරන සහ වෙනත් බරපතළ යුද නීති උල්ලංඝණය කරන ඇතැම් ක්‍රියා; සහ
- 'ආක්‍රමණ', හෝ ආක්‍රමණය, මිලිටරි ආක්‍රමණය සහ බලය යොදා ගැනීමෙන් ඈඳා ගැනීම, වරායන් හෝ වෙරළ තීර අවහිර කිරීම ඇතුළු ක්‍රියා.

සාපරාධී ක්‍රියාව අවම වශයෙන් රාජ්‍ය පක්ෂයක භෞමික අධිකරණ බල ප්‍රදේශය තුළ සිදු විය යුතු ය.

ICC සමග සම්බන්ධ වීමට පෙර සිවිල් සමාජයට සලකා බැලිය හැක්කේ මොනවා ද?

සිවිල් සමාජයට ICC සමග සම්බන්ධ විය හැකි අවස්ථා කිහිපයක් ඇත.

- සිවිල් සමාජයට ඕනෑම අවස්ථාවක OTP වෙත තොරතුරු සැපයිය හැක. සන්නිවේදන සඳහා විශේෂිත වූ ආකෘතියක් නොමැත. සාමාන්‍යයෙන් න්‍යායාත්මකව, OTP වෙත තොරතුරු ලැබුණු විට ඉදිරිපත් කරන්නාට දැනුම් දෙනු ඇති අතර ප්‍රායෝගිකව ගත් කළ, OTP මගින් ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ හැකියාවක් නොතිබීමට ඉඩ ඇත. OTP විසින්ම මෙම තොරතුරු සැලකිල්ලට ගන්නා බවට සහතික විය නොහැක.

- විමර්ශනයක් ආරම්භ කිරීම සඳහා අභිචෝදකයා විසින් අභිප්‍රාය ප්‍රකාශ කරන අවස්ථාවල දී, වින්දිතයන්ට ඔවුන්ගේ නීත්‍යානුකූල අනුයෝජිතයන් හරහා අධිකරණයට කරුණු ඉදිරිපත් කළ හැක (රෝම ව්‍යවස්ථාවේ 15 (3) වගන්තිය). නියෝජනයන් සිදු කිරීම සඳහා, පුද්ගලයන් විසින් ICC ක්‍රියාපටිපාටිය සහ සාක්ෂි පිළිබඳ 85වන නීතියෙහි අර්ථ දක්වා ඇති යම් යම් නිර්ණායක සැපිරිය යුතු ය.
- ICCට සිවිල් සමාජයෙන් ද සහාය ඉල්ලා සිටිය හැක (රෝම ව්‍යවස්ථාවේ 44 වගන්තිය). කෙසේ වෙතත්, මෙම ආධාර සඳහා ICC හෝ OTP මගින් අරමුදල් සපයනු නොලැබේ.
- අවසාන වශයෙන්, විමර්ශනය සාපරාධී ක්‍රියාදාමයකට මග පාදන්නේ නම්, *අධිකරණ සහායක*, එසේ නැත්නම් 'අධිකරණයේ සගයා' යනුවෙන් හැඳින්වෙන විශේෂිත කරුණු සම්බන්ධයෙන් විධිමත් නීතිමය ඉදිරිපත් කිරීම් සැපයීමට සිවිල් සමාජයට අධිකරණයෙන් අවසර ඉල්ලා සිටිය හැක.

සම්බන්ධ වීමට පෙර, සිවිල් සමාජය විසින් පහත දැක්වෙන කරුණු පිළිබඳ සලකා බැලීම ප්‍රයෝජනවත් විය හැක:

- ICC සමග සම්බන්ධ වීමේ අපගේ ඉලක්ක මොනවා ද? එය වින්දිතයන්ට උසාවිය හා සම්බන්ධ වීමට උපකාර කිරීම සඳහා ද? එය OTP වෙත තොරතුරු සැපයීම සඳහා ද? *අධිකරණයේ සගයා* ලෙස නීතිමය මතයක් ලබා දීමට ද?
- එම ඉලක්කයට ළඟා වීම සඳහා අධිකරණයේ ඇති කුමන ආයතනය හෝ කාර්යාලය අපට උපකාර කරයි ද?

ජාත්‍යන්තර අධිකරණය (ICJ)

ජාත්‍යන්තර අධිකරණය (**ICJ**) මගින් රටවල් අතර ආරවුල් විසඳන අතර විශේෂයෙන්ම ගිවිසුම් සම්බන්ධයෙන් ජාත්‍යන්තර බැඳී සිටීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ අදහස් සහ තීරණ සපයයි.

ICJ ජාත්‍යන්තර යුක්තිය සහ වගවීම සඳහා වඩා වැදගත්කමක් උසුලන්නේ, එයට *වධහිංසාවට එරෙහි සම්මුතිය සහ ජන සංහාර පිළිබඳ සම්මුතිය යටතේ රටවල් විසින් සිදු කරන තම බැඳී සිටීම් කඩ කිරීම පිළිබඳ නඩු විභාග කිරීමට හැකි බැවිනි.* ICJ විසින් යම් කරුණක් සම්බන්ධයෙන් හෝ තමන්ගේම යෝජනාවක් මත පාර්ශ්වයන් විසින් ඉල්ලා සිටිය හැකි පාර්ශවයන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා තාවකාලික පියවර - අතුරු නියෝග වැඩියෙන් නියෝග කර ඇත. මීට අමතරව, එය තාවකාලික පියවරවලට අනුකූල වීම අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා විනිසුරුවන්ගේ තත්කාර්ය කමිටුවක් පිහිටුවා ඇත.

ජාත්‍යන්තර අධිකැණය (ICJ) පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීම

ICJ යනු එක්සත් ජාතීන්ගේ (UN) අධිකරණ ආයතනයයි (එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියේ XIV පරිච්ඡේදය). එක්සත් ජාතීන්ගේ සියලුම සාමාජිකයන් *ජාත්‍යන්තර අධිකරණයේ* (**ICJ ව්‍යවස්ථාවේ**) ව්‍යවස්ථාවේ පාර්ශවකරුවන් වේ. ගිවිසුමකට පාර්ශ්වකරුවෙකු වූ විට රටක් පිළිගන්නා බැඳී සිටීම් වැනි ජාත්‍යන්තර බැඳී සිටීම් සම්බන්ධයෙන් රටවල් විසින් යොමු කරන ආරවුල් නඩු විභාග කිරීමට ICJ ට එහි ව්‍යවස්ථාව යටතේ අධිකරණ බලය පවතියි.

ICJ ඉදිරියේ විභාග වන දෙයාකාරයක කරුණු තිබේ:

> අනෙකුත් එක්සත් ජාතීන්ගේ නියෝජිතායතනවලට නීතිමය ගැටලුවක් සම්බන්ධයෙන් ICJ වෙතින් ඉල්ලීම් කිරීමට ඇති අවස්ථාවක් **උපදේශන ක්‍රියාදාමයක්** නම් වේ. උපදේශන අදහස් බැඳීම් නොවන නමුත් උසාවිය විසින් විශේෂිත ජාත්‍යන්තර නීතිමය බැඳී සිටීම් අර්ථකථනය කරන්නේ කෙසේදැයි ඒවා මගින් දැක්විය හැක.
>
> **මතභේදාත්මක සිද්ධීන්** රටවල් අතර ඇති වේ; අධිකරණය ඉදිරියේ ඇති නඩුවල පාර්ශවකරුවන් විය හැක්කේ රටවල්වලට පමණි. (ICJ ව්‍යවස්ථාවේ 34(1) වගන්තිය). මෙම නඩුවලට භෞමික සහ සමුද්‍ර මායිම් ආරවුල් සහ ගිවිසුම් අර්ථනිරූපණ ඇතුළත් විය හැකිය. අනාගත තීරණ ගැනීමේ දී මතභේදාත්මක නඩුවක තීන්දු, අනුගමනය කිරීමට අවශ්‍ය නැතත්, නඩුවේ තීන්දුව මත පාර්ශවයන් බැඳී සිටිනු ඇත.

අනෙකුත් සංකීර්ණ අධිකරණ ආයතනවල මෙන්, ICJ ඉදිරියේ ද නඩු කටයුතු දීර්ඝ කාලීන වේ. නඩු විභාග අදියර කිහිපයක් ඔස්සේ ඉදිරියට යයි.

ICC සමග සම්බන්ධ වීමට පෙර සිවිල් සමාජයට සලකා බැලිය හැක්කේ මොනවා ද?

ICJ මගින් එය සිවිල් සමාජය සමග සම්බන්ධ වීම අනිවාර්ය බව දක්වා නැත. තවද, එහි ව්‍යවස්ථාව, රීති සහ ප්‍රායෝගික උපදෙස් මගින් සිවිල් සමාජ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සීමිත අවස්ථා පමණක් සපයයි.

සිවිල් සමාජයට ICJ සමග සම්බන්ධ විය හැකි ආකාරය විධිවිධාන මගින් නියම කරයි.

උපදේශන ක්‍රියාදාමයන්හි දී, ICJ විසින් සිවිල් සමාජයට සෘජුව ක්‍රියාදාමයට සම්බන්ධ වීමට එක් වරක් පමණක් අවස්ථාව ලබා දී ඇත. එසේ වුව ද, අධිකරණයේ ප්‍රායෝගික උපදෙස් XII යටතේ, අධිකරණ රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා හරහා සිවිල් සමාජය විසින් ලබා දී ඇති ලේඛන, රටවල් සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ ආයතන සඳහා භාවිත කිරීමට ලබා දෙනු ඇත. මෙම ලේඛන නඩු ගොනුවේ කොටසක් බවට පත් නොවන මුත්,

මතභේදාත්මක අවස්ථාවන්හි දී, ICJ ව්‍යවස්ථාවේ 50 වැනි වගන්තිය මගින්, අදාළ සිවිල් සමාජ සංවිධානයකින් විශේෂිත තොරතුරු ඉල්ලා සිටීම සඳහා අධිකරණයට තම අභිමතය පරිදි අවසර දෙයි.

කෙසේ වෙතත්, විශේෂිත සහය ඉල්ලා සිටින්නේ නම්, අධිකරණය එවැනි ආධාර සඳහා අරමුදල් ලබා නොදෙන බව සැලකිල්ලට ගැනීම වැදගත් වේ.

සෘජුව සම්බන්ධ වීමට අවස්ථා අඩු වුව ද, සිවිල් සමාජ වාර්තාකරණය තව දුරටත් වැදගත් වේ. මක්නිසාද යත්, පාර්ශ්ව විසින් විධිමත් ලෙස සපයා ඇති තොරතුරුවලින් පරිබාහිර තොරතුරු සැලකිල්ලට ගැනීමේ අභිමතය ජාත්‍යන්තර අධිකරණ විනිසුරුවරුන්ට ඇති බැවිනි (*නිකරගුවාව* [30] බලන්න). සීමිත අවස්ථාවන්හි දී (155), රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත විශේෂයෙන් ඉදිරිපත් නොකළ, ප්‍රසිද්ධ උපදේශන වාර්තා මෙයට ඇතුළත් කර ඇත. සිවිල් සමාජ සංවිධානවලට සෘජුවම රටවල් සම්බන්ධ කර ගැනීමට ද උත්සාහ කළ හැක. රටවල් වෙනුවෙන් පෙනී සිටීම මගින් නඩුවක් ආරම්භ කිරීමට දිරිමත් කිරීමක් විය හැක. පවතින නඩුවක දී, නඩු පාර්ශ්වයන්ට සපයන ලද තොරතුරු අධියාචනා දැනුම් දීමට උපකාරී වේ.

විශ්ව අධිකරණ බලය

ජාත්‍යන්තර අපරාධ සම්බන්ධයෙන් විශ්ව අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කරන ජාතික අධිකරණ බලය වැඩි වීම, අදාළ රටට එසේ කිරීමට අකැමැති හෝ නොහැකි අවස්ථාවන්හි දී නඩු පැවරීමෙන් දණ්ඩමුක්තිය වැළැක්වීමට උපකාරී වේ. මෙය ඉහත සාකච්ඡා කර ඇති අනුපූරකතා මූලධර්මයට අදාළ වේ: ජාත්‍යන්තර අපරාධ සම්බන්ධයෙන් නඩු පැවරීමේ මූලික වගකීම *ජාතික අධිකරණ බලය* සතු වන අතර අවසාන පියවරක් ලෙස පමණක් ICC ඇතුළු *ජාත්‍යන්තර* පද්ධතියක් සම්බන්ධ කර ගැනීම ගැන සලකා බැලිය යුතු ය.

විශ්ව අධිකරණ බලය පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීම

දේශීය අධිකරණයක් විශ්ව අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කරන විට, මෙයින් අදහස් කරන්නේ අධිකරණය පවතින රටෙහි භූමියෙන් පිටත, එහි ස්වදේශියකයන් නොවන පුද්ගලයන් පිළිබඳ නඩුවක් විභාග කිරීමට අධිකරණය නීතිමය හැකියාවක් භාවිත කරන බවයි. මෙය බොහෝ විට යුක්තිසහගත වන්නේ සමහර අපරාධ කොතරම් දරුණුද යත් ඒවා ඕනෑම තැනක විභාග කළ හැකි බවට විශ්වාස කිරීමෙනි. එවැනි අපරාධවලට ජන සංහාර, යුද අපරාධ සහ මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ ඇතුළත් වේ. විශ්ව අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කිරීම දේශීය අධිකරණවල ජාත්‍යන්තර අපරාධ සඳහා අපරාධ වගවීම සෙවීමේ ක්‍රමයකි.

විශ්ව අධිකරණ බලය යටතේ නඩු විභාග කිරීමේ දී සිවිල් සමාජයට සලකා බැලිය හැක්කේ මොනවා ද?

අනෙක් සියලු උසාවිවල නඩු මෙන්, විශ්ව අධිකරණ බලය යටතේ නඩුවක් ඉදිරිපත් කිරීමේ දී සාර්ථකත්වය සහතික කළ නොහැක. නීතිමය උපදෙස් ලබා ගැනීම ඉතාම වැදගත් වේ. යථාර්ථවාදී වීම ද වැදගත් වන අතර විශ්ව අධිකරණ බලය යටතේ නඩුවක් පවත්වාගෙන යෑමට බොහෝ කාලයක් ගත විය හැක. බොහෝ අවස්ථාවල දී, නඩු පැවිභාගයකට නොයන අතර; එසේ නඩු විභාග කළ ද, එහි ප්‍රතිඵලය චූදිතයාට එරෙහිව වරදකාරිත්වය සොයා ගැනීමක් නොවිය හැක.

කෙසේ වෙතත්, විශ්ව අධිකරණ බලය යටතේ නඩුවක් ඉදිරිපත් කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් පහත දැක්වෙන දේ පිළිබඳ සලකා බැලීම උපකාරී වනු ඇත. එනම්:

- **රටේ දේශීය නීතිය විශ්ව අධිකරණ බලය සඳහා ඉඩ දෙන්නේ ද සහ ජාත්‍යන්තර අපරාධ ඇතුළත් වී ඇත් ද යන්න.** යුරෝපයේ බොහෝ රටවල්වට යුද අපරාධ, මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ සහ ජන සංහාර සඳහා ඔවුන්ගේ දේශීය නීතිය තුළ විශ්ව අධිකරණ බලය සඳහා ප්‍රතිපාදන ඇති අතර, ආසියාවේ රටවල් ජිනීවා සම්මුතීන් යටතේ 'බරපතළ උල්ලංඝන' වන ඇතැම් ක්‍රියා සඳහා පමණක් විශ්ව අධිකරණ බලයට ඉඩ දීමට වැඩි ඉඩක් ඇත.
- **ජිනීවා සම්මුතීන්, ඒවායේ අතිරේක ක්‍රියාපිළිවෙත් සහ වධහිංසාවට එරෙහි සම්මුතිය වැනි ඇතැම් ගිවිසුම් අදාළ රට විසින් පිළිගෙන තිබේ ද යන්න.** මක්නිසාද යත්, ගිවිසුම් මත පදනම් වූ ඇතැම් අපරාධවල චූදිත අපරාධකරුවෙකු 'පිටතට යැවීමට හෝ නඩු පැවරීමට' බැඳී සිටීමක් ද මෙම ගිවිසුම්වලට ඇතුළත් වන බැවිනි. මෙම බැඳී සිටීම අධිකරණයක් මගින් අපරාධකරුවෙකුට නඩු පැවරිය හැකි අධිකරණ බලය *නිර්මාණය* කරයි, එනමුත් මෙය නඩු පැවරීමට හැකි ඉඩකඩ වැඩි කරයි.
- **රටේ අධිකරණය සහ අභිචෝදකයන්ට ජාත්‍යන්තර අපරාධ කරුණු පිළිබඳ හුරුපුරුදුකමක් හෝ පළපුරුද්දක් තිබේ ද යන්න සහ උසාවියට, අභිචෝදකයන්ට හෝ පොලිසියට සංකීර්ණ නඩු සඳහා විමර්ශන හැකියාව තිබේ ද යන්න.** නිදසුනක් වශයෙන්, සමහර යුරෝපීය රටවල **නඩු සූදානම් කිරීමට සහ** යුද අපරාධ සම්බන්ධයෙන් නඩු පැවරීමට සහාය වීමට විශේෂිත ඒකක **ඇත.**
- **විශ්ව අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දේශීය දේශපාලන කැමැත්ත තිබේ ද යන්න.** කෙසේ වෙතත්, විශ්ව අධිකරණ බලයට අවසර දෙන සමහර රටවල් නීතිපතිවරයා වැනි රටේ ඉහළම නීති නිලධාරියා විසින් නඩු පැවරීම අනුමත කළ යුතු ය. එලෙස ම, විශ්ව අධිකරණ බල ප්‍රශ්න සංකීර්ණ හා දීර්ඝ බැවින්, ඒවාට පුළුල් ලෙස රාජ්‍ය සම්පත් කැප කිරීම අවශ්‍ය වේ.

- **නඩු පැවරීම සඳහා වන ඉල්ලීම් සඳහා දැනටමත් නීත්‍යානුකූල භාවයක් ලබා දී ඇති ජාත්‍යන්තර විමර්ශන යාන්ත්‍රණයක්** හරහා විභව සාක්ෂි සඳහා ප්‍රවේශය තිබේද යන්න හෝ නඩු ගොනු සම්පාදනය කිරීම සඳහා සම්පත් අවශ්‍යතා ලිහිල් කිරීමක් තිබේ ද යන්න.
- **වෙනත් සක්‍රීය නඩු පැවරීමක් වෙනත් තැනක තිබේ ද යන්න සහ** නඩුව මගින් පුරවන්නේ කුමන නීත්‍යානුකූල 'හිඩැසක්'ද යන්න පැහැදිලි කර ගැනීම.
- **චූදිතයා රටේ බල ප්‍රදේශයේ සිටින්නේ ද, නැතහොත් පෙනී සිටීමට සැලසුම් කරයි ද යන්න.** වින්දිතකරු භෞතිකව රටේ භූමිය තුළ නොසිටින්නේ නම් විශ්ව අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ද යන්න සම්බන්ධයෙන් විවිධ වූ මතයන් සහ භාවිතයන් පවතියි. සමහර රටවල, වින්දිතකරු නොමැති විට නඩුවක් ආරම්භ කිරීමට ඉඩ සලසයි, සමහර අවස්ථාවල දී චූදිතයා අදාළ බල ප්‍රදේශයේ 'ස්වේච්ඡාවෙන්' සිටිය යුතු ය. 'ස්වේච්ඡාවෙන්' යන්නට පිටුවහල් කිරීමේ අවස්ථා ඇතුළත් නොවේ.

මෙවලම් කට්ටලය පිළිබඳ

මෙම මෙවලම් කට්ටලය ආසියාව පුරා සිටින සිවිල් සමාජ නියෝජිතයන් සඳහා ආසියානු යුක්තිය පිළිබඳ සමගි සන්ධාන ලේකම් කාර්යාලය විසින් පවත්වන ලද සති කිහිපයක පුහුණුවක ප්‍රතිඵලයකි.

මෙම පරිවර්තනය ඉංග්‍රීසියෙන් මෙතැන සපයා ඇති මෙවලම් කට්ටලයේ සංක්ෂිප්ත අනුවාදයකි.

සමගි සන්ධානය පිළිබඳව

2018 දී ආරම්භ කරන ලද ආසියානු යුක්තිය පිළිබඳ සමගි සන්ධානයේ අරමුණ වන්නේ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීතිය දැඩි ලෙස උල්ලංඝනය කිරීම් සහ ජාත්‍යන්තර මානවවාදී නීතිය බරපතළ ලෙස උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් යුක්තිය සහ වගවීම සහතික කිරීම සඳහා ආසියාවේ නීතිමය හා දර්ශනය වැඩිදියුණු කිරීමයි. කලාපයේ සේවය කරන දේශීය සහ ජාත්‍යන්තර සිවිල් සමාජ සංවිධාන අතර සහයෝගීතාවය, සම්පත් බෙදාගැනීම සහ සම්බන්ධීකරණ උත්සාහයන් හරහා සමගි සන්ධානය ක්‍රියාත්මක වේ. යුක්තිය සහ වගවීම සම්බන්ධ ඒකාබද්ධ ක්‍රියාකාරකම් සිදු කිරීම සහ සාමූහික උපදේශනයක නිරත වීමෙන් එහි කාර්යය ඉටු වනු ඇත.

වෙබ් අඩවිය | Twitter | Facebook | Linkedin